

Бурнукіна О.А.
МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

УДК 65.015

Постановка проблеми. Сучасне виробництво характеризується проектуванням і виробництвом не окремих машин і апаратів, а їх серій в рамках технічних систем, що охоплюють весь комплекс елементів цих систем. Таким чином, метою систем управління якістю продукції підприємств є встановлення, забезпечення і підтримка необхідного рівня якості продукції при її розробці, виробництві й експлуатації. Основні завдання управління якістю продукції підприємств полягають у виготовленні такої продукції яка: відповідає встановленим потребам або вживанню; задовольняє вимогам споживача; відповідає діючим стандартам; враховує потреби захисту навколишнього середовища; є конкурентоспроможною. Необхідний рівень якості виробу неможливо забезпечити тільки на основі врахування організаційних, технічних, екологічних і соціальних чинників, що визначають рівень якості для всіх елементів технічної системи. Інакше кажучи, необхідний системний підхід до управління якістю продукції. Одночасно необхідно враховувати, що якість продукції повинна закладатися на стадії наукових досліджень і проектування, забезпечуватися в процесі виробництва, реалізовуватися в процесі експлуатації і ремонту виробу.

Аналіз досліджень і публікацій. Систему якості в науковій літературі визначають як сукупність організаційної структури, методик, процесів і ресурсів, необхідних для здійснення управлінської діяльності. Оперативне управління якістю розглянуто в роботах [1,2,7] і представляє собою методи і види діяльності оперативного характеру, що використовуються для виконання встановлених вимог до якості. Забезпечення якості розглядається в роботах [3,4,9] як всі плановані і систематично здійснювані в рамках системи якості види діяльності, необхідні для створення достатньої упевненості в тому, що об'єкт задовольнятиме вимогам, що пред'являються до якості. Поліпшення якості розглядається [5,6,10] як заходи, що приймаються з метою підвищення ефективності і результативності діяльності і процесів для отримання вигоди, як для виробників, так і для споживачів.

Проте, незважаючи на сукупність розглянутих положень в наукових працях, аспекти розвитку використання методів управління якістю продукції підприємств потребують подальших системних досліджень.

Мета статті – наведення даних з дослідження методів управління якістю продукції підприємств.

Основний матеріал досліджень. Методи управління якістю підрозділяються на: управлінські і технологічні. Управління якістю продукції (УЯП) – це взаємопов'язаний комплекс заходів з встановлення, забезпечення і підтримки необхідного рівня якості продукції при її розробці, виробництві й експлуатації або споживанні, здійснюваному шляхом систематичного контролю якості і цілеспрямованої дії на умови і чинники, що впливають на якість продукції.

Управління якістю продукції як управлінський метод – це процеси виконання загальної функції управління, які визначають політику у сфері якості і відповідальності, а також здійснюють їх за допомогою таких засобів як планування якості, оперативне управління якістю, забезпечення якості в рамках системи якості.

Головна мета використання УЯП як системи – створення нової продукції підвищеного технічного рівня і вдосконалення продукції, що знаходиться у виробництві.

За розробку політики в області якості і за забезпечення функціонування системи УЯП несе відповідальність керівництво підприємства. Система УЯП передбачає встановлення чітко певних обов'язків і повноважень всього персоналу підприємства в кожному виді діяльності, що впливає на якість. Система передбачає управління, координацію і взаємозв'язок між різними видами діяльності підприємства.

Головну увагу в роботі системи повинно надаватися виявленню виникаючих проблем якості і здійсненню застережливих наслідків для їх вирішення. Функції системи УЯП узгоджуються із загальною структурою виробничого підприємства.

Всі одержані відомості, характеристики використовуються при проектуванні нових виробів. Важливою для маркетингу є функція постійної підтримки зворотного зв'язку із споживачами для отримання інформації про експлуатацію продукції. Одержана від споживачів інформація дозволяє визначати проблеми, пов'язані з її експлуатацією, побажання споживачів і вживання заходів з вдосконалення продукції.

Функція проектування і розробки технічних умов повинна полягати в перетворенні вимог споживача в технічні вимоги до матеріалів, продукції і процесів. Результатом цієї роботи є виробництво продукції, яка відповідає вимогам споживача і реалізовується за прийнятною ціною, що дозволяє підприємству одержати достатній прибуток. Проект і технічні умови забезпечують можливість виробництва продукції, її перевірку і контроль в умовах виробництва, монтажу, реалізації й експлуатації.

Окрім вимог споживача в проекті повинні бути враховані вимоги безпеки, охорона навколишнього середовища, заощадження енергії й інші вимоги суспільства. Всі показники якості повинні бути визначені однозначно, включаючи критерії приймання.

Забезпечення якості при закупівлях обов'язкове, оскільки придбані ресурси і послуги прямо впливають на якість кінцевого виробу.

Служба постачання підприємства має забезпечити повне розуміння постачальниками вимог до закупівель. Альтернативний вибір постачальників проводиться на підставі визначення їх можливостей поставки продукції, що задовольняє всім вимогам НТД. Для цього необхідно оцінити і порівняти системи якості і зразки продукції підприємств – постачальників, а також вивчити статистику поставок і відгуки

інших споживачів. Між постачальником і покупцем повинно бути укладено угоду про регламентацію розбіжностей за якістю. Важливим інструментом забезпечення якості закупівель є вхідний контроль, який повинен виконуватися за спеціально розробленими методиками. Обсяг і рівень контролю залежать від важливості продукції і виходячи з витрат на контроль і можливих збитків від браку.

Розробка технологічних процесів передбачає наявність на підприємстві відповідного технологічного устаткування, пристосувань, інструментів і полягає в розробці технологічної Документації, програмного забезпечення, регламентів та правил, СТП і інших НТД. НТД повинна містити критерії визначення відповідності виконаної роботи нормативам якості, які повинні бути висловлені в доступній формі. Технічні методики повинні розроблятися також на способи консервації, упаковку і зберігання продукції.

Технічна документація також розробляється і на внутрішнє обслуговування продукції. Це відноситься до навантажувально-розвантажувальних робіт, транспортування, тимчасового зберігання. При цьому устаткування (конвеєри, стелажі, контейнери і ін.) і способи обслуговування не повинні допускати пошкодження продукції.

Метод контролю – сукупність правил використання визначення принципів для здійснення контролю. У метод контролю входять основні фізичні, хімічні, біологічні й інші явища, а також залежність (закони, принципи), вживана при знятті первинної інформації щодо об'єкту контролю.

Система контролю – сукупність засобів контролю і випробувань, що взаємодіють з об'єктом за правилами, встановленими відповідною документацією. Контроль технологічного процесу – перевірка відповідності характеристик, режимів й інших показників технологічного процесу встановленим вимогам. Основні види контролю. Вхідний контроль – контроль споживачем сировини, матеріалів комплектуючих виробів, що поступають від інших підприємств. Операційний контроль – багатократні і послідовні контрольні перевірки після завершення кожної (або декількох) послідовних операцій. Активний контроль – операційний контроль, який здійснюється в процесі виробництва продукції. Приймальний контроль – контроль готової продукції, при якому ухвалюється рішення про її придатність до поставки або використання. Суцільний контроль – контроль кожної одиниці продукції. Вибірковий контроль – контроль, при якому висновок про якість контрольованої продукції приймається за результатами перевірки однієї або декількох вибірок з партії. Статистичний – приймальний контроль, як вже визначено – вибірковий контроль якості продукції, заснований на використанні методів математичної статистики. Статистичний контроль полягає в періодичній реєстрації контрольних параметрів вибірки виробів в контрольних картах і залежно від набутих значень виконується при необхідності коректування технологічного процесу.

Висновки. Управління якістю продукції як технологічний метод заснований на дотриманні і контролі стандартів, нормативів, правил і технологічних регламентів виробничого підприємства. Стандарти підприємства складають організаційно-правову основу УЯП. Вони регламентують організаційну побудову і взаємостосунки всіх підрозділів підприємства, визначають обов'язки виконавців, зміст, порядок і методи виконання всіх робіт з управління якістю на всіх стадіях його формування. Об'єктами стандартизації виступають також устаткування, технологічні процеси, вимоги до номенклатури і якості напівфабрикатів, деталей і складальних одиниць виробів, що виготовляються, технологічне оснащення й інструмент, норми в області технології, організації й управління виробництвом. При розробці комплексу стандартів підприємства необхідно дотримувати наступні обов'язкові умови: суворі відповідності чинним державним і галузевим стандартам, побудова їх на базі сучасних досягнень вітчизняної і світової науково-технічної думки, комплексність, всебічний облік специфіки виробництва, конкретність і точність, економічність.

Джерела та література:

1. Организация производства : учеб. / О. Г. Туровец, Ю. П. Анисимов и др.; под ред.: О. Г. Туровца; Б. Ю. Сербиновского. – Ростов н/Д. : Март, 2002. – 464 с.
2. Рахманов М. Л. Про реалізацію Концепції вдосконалення сертифікації і переходу до механізму підтвердження відповідності / М. Л. Рахманов // Сертифікація. – 2000. – № 3. – С. 11-14.
3. Резниченко В. А. Проблеми якості і сертифікації в автомобілебудуванні / В. А. Резниченко // Стандарти і якість. – 1996. – № 9. – С. 54-59.
4. Сегай О. М. Екологізація систем управління підприємствами / О. М. Сегай, Т. О. Комоцька // Теорія та практика управління у трансформаційний період : тези доповідей всеукр. наук.-практ. конф. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2001. – Т. 3 : Промислові підприємства в умовах економічної трансформації. – С. 87-92.
5. Сирцов А. І. Основи стандартизації і контролю якості продукції в електромеханіці / А. І. Сирцов, Б. І. Невзліш. – Луганськ : СНУ ім. В. Даля, 2003. – 232 с.
6. Теркель А. Л. Декларація про відповідність – що це таке? / А. Л. Теркель, А. М. Рибаківа. // Сертифікація. – 2000. – № 3. – С. 16-18.
7. Тимко В. Я. Проведення сертифікації продукції за допомогою процедури визнання / В. Я. Тимко, Г. В. Панкіна // Сертифікація. – 2000. – № 1. – С. 32-34.
8. Шатухіна Ф. Р. Защита прав потребителей : учеб.-практ. помощь / Ф. Р. Шатухіна, Г. Н. Цыкоза. – Ростов н/Д. : Фенікс, 2003. – 256 с.
9. Яценко П. Ф. Єдина система управління метрологічним наглядом за виробництвом / П. Ф. Яценко // Вимірювальна техніка. – 1975. – № 1. – С. 15-20.
10. Dale B. G. Total Quality and Human Resources : An Executive Guide / B. G. Dale, C. Cooper // Blackwell. – 2002. – 256 p.